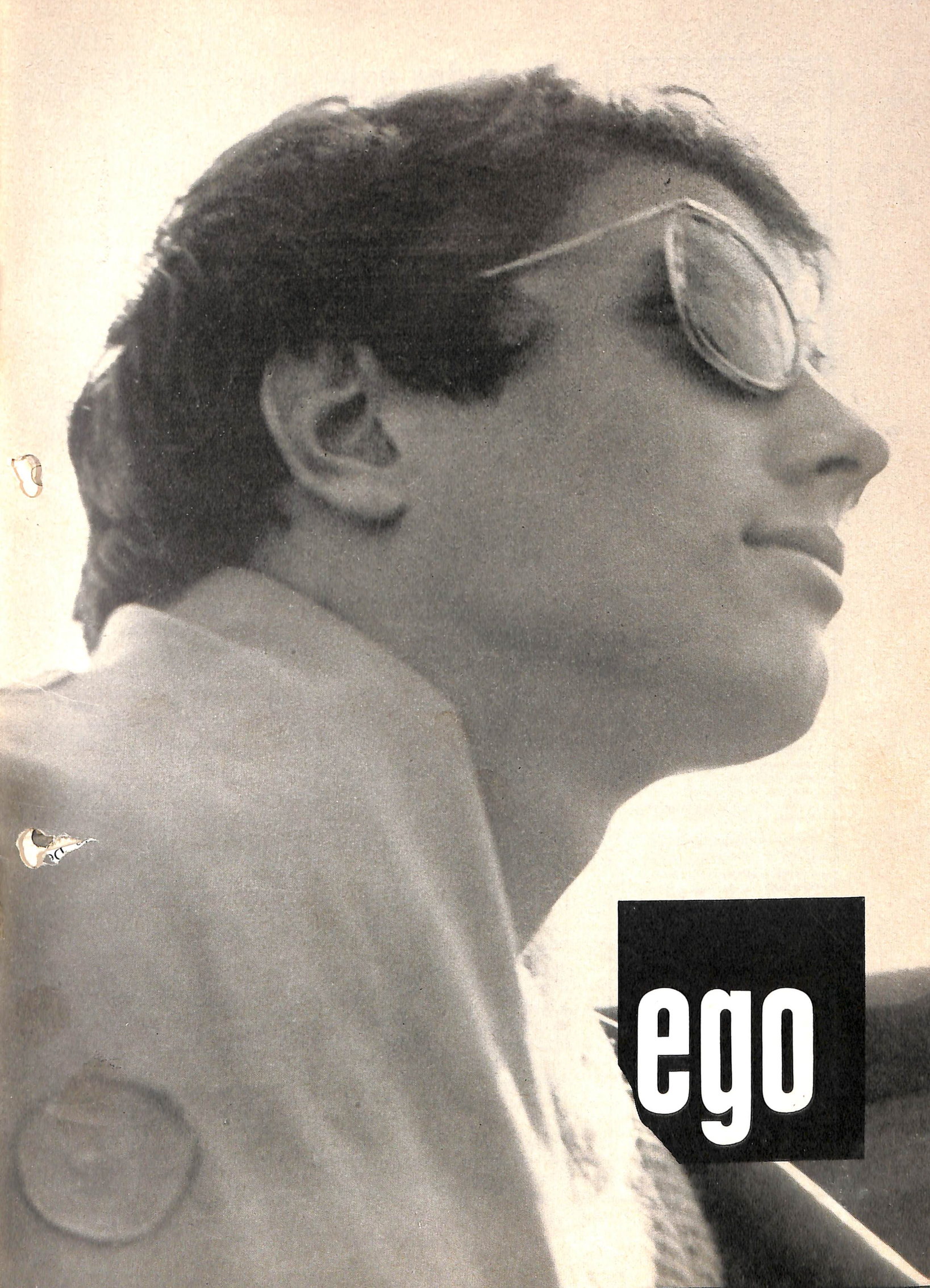
ego

ego

Maandblad van en voor jongeren, uitgegeven door het
HUMANISTISCH THUISFRONT,
1e jaargang no. 3 — juli 1962

Redactie-secretaris:
C. Das.
Lothariuslaan 70, Bussum

Redactie:
Jan Brouwer,
Kitty van der Hage-Rens,
Jan Dassen,
Rudi Jans,
Rob van Kamp.

Abonnementsprijs *f* 4,— per jaar voor niet-militairen beneden 25 jaar;
f 6,— per jaar voor boven-25-jarigen.

Losse nummers 50 cent

Militairen ontvangen het blad op aanvraag zonder betaling.

Administratie-adres voor betalende abonnees en advertenties:
Uitgeverij Buytenveldert,
Wildernislaan 35, Apeldoorn.
Postgiro 1024035.

Bank: Amsterdamse Bank, bijkantoor Apeldoorn.

Administratie-adres voor militaire abonnementen:
Humanistisch Thuisfront,
Lothariuslaan 70, Bussum.

Bij de voorplaat:

Een foto van Tom Weerheym, die de zomer van 1962 wel karakteriseert. Uitkijkend naar de lokkende verten, plannen makend voor een vakantiereis.
Maar het regenzeiltje is al bij voorbaat omgeslagen en de dikke trui is maar vast aangetrokken.

Steen des aanstoots

De vijver begint er weer iets rustiger uit te zien. Maar het moet een geweldige steen des aanstoots zijn geweest, die er twee maanden geleden met een doffe plons inviel. Grote kringen cirkelden in hoog opslaande rimpels over het wateroppervlak.

De steen was van een bijzonder soort. Hij zal, als hij ooit nog eens in musea wordt tentoongesteld het etiket 'Eerlijk egoïstisch' dragen. Precies als de titel van het hoofdartikel in het eerste nummer van ons eigen 'Ego'.

Er was een duidelijke scheidingslijn in de verschillende rimpels na de doffe plons. Er waren reacties van ouderen, die zeer geschokt waren door onze ietwat uitdagende 'beginselverklaring'. Hoe geschokt blijkt het beste uit het commentaar van de heer Hein Herbers in 'Mens en Wereld', de uitgave van het Humanistisch Verbond. 'Brallende Halbstarkenstijl' en 'pretentieuze, verwarde en lompe aanbieding van dit tijdschrift' zijn o.a. de woorden, die hij gebruikt.

Geheel in tegenstelling met dit soort reacties zijn de commentaren van jonge mensen, die luide instemming betuigden. Ze hadden niet, zoals een oudere commentator, het woord 'egoïstisch' in Van Dale's Groot Nederlands Woordenboek opgezocht. Zij hechtten dan ook niet de betekenis aan dat woord, die deze dictionaire geeft. Zeker niet, omdat wij voor dat woord de toevoeging 'eerlijk' hadden gezet.

Uit dit verschil in reacties blijkt duidelijk, dat er tussen ouderen en jongeren een groot verschil in taalgebruik is en dat beide generaties geheel verschillende gevoelswaarden toekennen aan dezelfde woorden.

De vijver is wat tot rust gekomen en inmiddels hebben vriendelijke buitenstaanders gezorgd voor formuleringen, die begripsverwarring kunnen voorkomen. In een bespreking van ons blad in 'Het Vrije Volk' zijn de termen 'individualisme en verantwoordelijkheid' gebruikt en in [illegible] Kanaalbode' lezen we over de sfeer van ons blad: 'mens en medemens tegelijkertijd zijn.' Wij willen deze formuleringen wel overnemen — als voetnoot voor de oudere lezer, die zich nog verlaat op Van Dale. Opdat hij wete, dat wij in 'eerlijk egoïsme' tevens begrijpen: verantwoordelijkheid ook voor de ander.

'Eerlijk egoïstisch' was geen voorzichtige, voor velen misschien zelfs geen geheel nauwkeurige woordkeus. Maar wel een weergave van wat de jongeren voelen. Misschien, dat er in de toekomst een herdruk verschijnt van Van Dale, waarin de verandering van gevoelswaarde is verwerkt. Wij willen daar niet op wachten, omdat wij vandaag een 'maandblad van en voor jongeren' willen zijn. Dat zal met zich meebrengen, dat wij niet altijd woorden gebruiken, die de ouderen lief zijn, omdat dat soms tegen onze mening in zou gaan. En onze mening willen we niet verdoezelen. Dat is gewoon een kwestie van verantwoordelijkheid.

Om het duidelijk te stellen: de verantwoordelijkheid van de redactie. De verantwoordelijkheid en de mening van de redactie, die niet altijd de mening van het Humanistisch Thuisfront zal zijn, ook al heeft deze instantie de uitgave van dit blad op zich genomen.

Duke Jordan underrated maar niet teleurgesteld

De laatste jaren is het aantal jazzmusici dat enige bekendheid geniet, sterk toegenomen. Leonard Feather's New Encyclopedia of Jazz uit 1961 bevat al meer dan 2000 korte biografieën en er gaat geen maand voorbij zonder dat er nieuwe musici naar voren komen.

Algemene bekendheid, voorzover men daarvan in het kleine jazzwereldje kan spreken, is natuurlijk slechts voor enkelen weggelegd, in de eerste plaats voor de zeer groten als Parker, Armstrong, Ellington, Lester Young of Thelonious Monk. Daarnaast zijn er ook musici te noemen die hun succes meer aan het toeval of aan een goed-opgezette publiciteitscampagne danken dan aan hun muzikale kwaliteiten. Hun bekendheid is meestal maar van korte duur (b.v. Chet Baker, vele West-Coasters en nog onlangs Les McCann), maar er zijn helaas ook uitzonderingen (Dave Brubeck).

Het komt ook voor dat musici underrated zijn: hoewel musici en critici vol lof over hen zijn, kent het publiek ze nauwelijks. We kunnen in dit verband Clark Terry, Roy Haynes en de pianist Duke Jordan noemen.

Duke Jordan speelde in de loop der jaren met vele grote musici, schreef het bekende 'Jordu' en heeft een persoonlijke, vrij melodieuze stijl die, zonder oppervlakkig te zijn, betrekkelijk gemakkelijk in het gehoor ligt. Ondanks dit alles heeft hij maar een zeer beperkte bekendheid.
Het leek dan ook alleszins gerechtvaardigd hem, toen hij met 'The Connection' in Amsterdam was, te gaan interviewen. Hij bleek een vriendelijk man te zijn, die openhartig zijn mening gaf en gelukkig geen last had van ster-allures, waaronder ik ook valse bescheidenheid reken.

Duke Jordan werd op 1 april 1922 geboren. Nadat hij in minder belangrijke orkest wat lokale bekendheid in New York had gekregen, ging hij omstreeks 1942 bij Coleman Hawkins spelen. In 1947 nam Charlie Parker, toen op het toppunt van zijn muzikaal kunnen, hem op in zijn kwintet, waarin ook de jonge Miles Davis en Max Roach speelden.

Na 1950 heeft hij alleen nog maar free-lance-werk gedaan, soms met een eigen trio, daarnaast ook in de combo's van Stan Getz en Oscar Pettiford. In 1954 schreef hij 'Minor Encamp', dat later (nadat Art Blakey het herdoopt had tot 'Jordu') een van de bekendste standaardstukken van het jazz-repertoire werd.

In 1959 speelde Jordan met Kenny Dorham en Kenny Clarke een maand in Parijs. Dit jaar kwam hij weer naar Europa om als musicus én als acteur mee te werken aan 'The Connection'.

Hoogtepunt

De periode met Charlie Parker vormt een hoogtepunt in zijn carrière: 'Werken met Bird was een grootse ervaring. We repeteerden terwijl we in clubs speelden, maar wanneer we opnamen maakten, liepen we de studio binnen. Parker zei: 'Laten we dit of dat spelen,' of hij kwam met wat nieuwe muziek te voorschijn en daar gingen we . . . Bird just left here too quickly . . .'

Duke Jordan is ervan overtuigd, dat hij een eigen stijl heeft, misschien alleen beïnvloed door Teddy Wilson en Art Tatum. Niettemin luistert hij met belangstelling naar andere musici en heeft hij een uitgesproken mening over hen: 'Volgens mij experimenteert Coltrane op het ogenblik; je krijgt geen melodische lijn te horen, zoals Charlie Parker die zou spelen, maar experimenteren met akkoorden . . . Dave Brubeck vind ik fijn, hij experimenteert ook veel. Ik zou niet op zijn manier willen spelen, maar ik bewonder wat hij doet . . . Errol Garner heeft een eigen stijl. Ze zeggen, dat wanneer je één stuk van hem gehoord hebt, de rest precies hetzelfde is, daarom houden een hoop mensen er niet van. Maar ik vind dat hij echt wel piano kan spelen . . .'

Volgens Duke Jordan hebben jazz en populaire muziek niets met elkaar te maken. Over teenager-muziek zegt hij: 'Van mij mag je het houden. Het is hetzelfde als Errol Garner. Steeds en steeds maar hetzelfde, de melodie kan verschillen, maar het ritme is altijd hetzelfde. Het werkt op mijn zenuwen. Ik zet de radio aan en het is het enige wat ik te horen krijg . . . Dixieland is goed, wanneer het goed gespeeld wordt. Ik geloof namelijk dat ook voor een Dixielandmusicus een goede techniek noodzakelijk is, anders klinkt het verschrikkelijk . . .'

Verandering

Er begint de laatste tijd verandering te komen in de traditionele politieke apathie van de jazzmusici. Mensen als Max Roach en Charles Mingus interesseren zich niet alleen voor politiek, ze trachten ook hun meningen, uiteraard vooral over het rassenprobleem, door hun muziek te verbreiden. (Voorbeelden: de 'Freedom Now Suite' van Max Roach en 'Fables of Faubus' van Mingus).

Duke Jordan zei hierover: 'Het is goed dat het gebeurt, maar ze moeten oppassen, omdat er zoveel druk op ze wordt uitgeoefend; ze nemen een groot risico. Maar het kan succes hebben, je weet nooit.'

Hij vond echter niet dat je van een jazzmusicus politieke activiteit mag eisen: 'Volgens mij is het te veel gevraagd. Het is al moeilijk genoeg om jazz goed te spelen; als je er andere dingen naast gaat doen, eist dat nog meer van je. Kijk maar naar Max Roach, hij is zich zelf niet meer, zijn hele persoonlijkheid is veranderd.'

Ten slotte gaf Duke Jordan nog zijn mening over de ontstellende toename van de platenproduktie. 'Ze overstromen de markt en dat kan nooit goed gaan. De platenmaatschappijen moeten wel geld gaan verliezen, omdat ze veel te veel opnemen. Ik houd niet van studio-combinaties. Volgens mij moeten ze wachten tot een musicus zijn eigen groep heeft, daarmee repeteert, een tijdje in clubs speelt en dan pas opnamen maken. Je moet elkaar eerst leren kennen, met de jongens zitten praten en drinken, samen eten en al die dingen, dat brengt je ook muzikaal tot elkaar. Als ik in de States terug ben, wil ik een eigen groep vormen en daar pas na een paar maanden opnamen mee maken. Ik hoop dat ik nog wat van het oude vuur over heb.'

BERT VUIJSJE

Een hop! - Jacht op een Iers

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

Inishbofin is een Iers oceaaneilandje. Je vindt het op de kaart ongeveer ter hoogte van Dublin, maar dan natuurlijk aan de andere kant van Ierland. Misschien, dat je het ook niet vindt, want het eiland is erg klein en volslagen onbelangrijk.

De bevolking (in 1916 waren het er 1400, nu 240), leeft van de visvangst en een beetje landbouw. De akkertjes worden met zeewier bemest.

In de winter is het eiland dikwijls wekenlang onbereikbaar. Als het weer goed is, kun je in de zomer met de postboot mee, die uit Clegganharbour vertrekt. Het kost vijf shilling en je hebt er een ongeloofwaardig mooie zeiltocht voor.

Het zijn bijna allemaal oudere mensen die op het eiland wonen. De jongeren emigreren: naar Dublin, naar Engeland, maar meestal naar Amerika. In de laatste twee jaren zijn er geen mensen van het eiland meer getrouwd. Er is een school, maar die krijgt geen nieuwe leerlingen meer.

Men is het er op het eiland wel over eens, dat het nog twintig jaar kan duren voordat het ontvolkt is. Te weinig geboorten, geen huwelijken, de bevolking te oud, te weinig vrouwen en te veel vrijgezellen zijn daar de oorzaken van.

De mensen zijn lelijk en vertonen alle kenmerken van inteelt.

Op een avond stond ik aan de haven, toen de postboot binnenkwam. Op het dek stond een grafkist, het nikkelbeslag schitterde in de zon. Vrouwen met hoofddoeken stonden aan de kant. De mannen namen de petten af. De kist werd op de kant gehesen en zes mannen sjouwden hem de kerk in. Men sloeg een kruis en er werden gebeden gemompeld.

De dokter, die naast mij stond, haalde een notitieboekje te voorschijn. Hij streepte een naam door. 'Bryan Rooney, geboren: 14-6-1875, gezondheid: goed. Brak in 1916 rechterbovenbeen, klaagde de laatste tijd over pijn in dat been. 18-3-'62, opname in ziekenhuis in Galway'.

'240 left,' zegt de dokter, 'Ik zie je dadelijk wel in de pub.'

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

Die dag was ik van plan om naar het Spaanse piratenkasteel op het eiland te gaan. Ik heb het je nog niet verteld, maar in de middeleeuwen bouwden Spaanse zeerovers een kasteel op de rotsen tegenover de haven. Het kasteel is hoog op de rotsen heel knap gebouwd en het moet vanuit de zee praktisch onneembaar zijn geweest.

Om er te komen moet je vermoeiend klauteren over gladde met veenmos begroeide rotsen en een heleboel moerasjes doorsteken.

De zon scheen en de leeuweriken jubelden. Af en toe zag ik alpenkraaien. Leuk zwart met rode poten en een rode snavel. Ze zeilden tegen de rotsen op en gingen dan ruziemakend zitten. Ook een paartje raven, maar de zon scheen te lekker dan dat hun gekras onheilspellend zou zijn.

Het werd heter en nog steeds was ik niet bij het kasteeel. Beneden aan de rotsen, het mooiste zandstrandje, dat Onze Lieve Heer voor jongens zoals ik heeft geschapen. Fijn wit zand, grote stukken zeewier, die op staarten van geweldige koeien lijken (men maakt er plastics van), wat scharrelende meeuwen en wulpen.

'Mag ik effe,' vroeg ik en ging naar beneden. Schoenen uit, sokken uit, hemd uit, alles uit en het water in. In Holland vierde men toen het lentefeest in een zaaltje. De meeuwen gaan een stukje verder zitten en de wulpen maken een rondje boven zee. Op een rots verder in zee liggen heel rustig zeehonden te zonnen.

Ik zwem erheen en als ik vlakbij ben glijden ze het water in. Ik ga weer terug en trap tegen iets weeks zonder botten aan. Het is een haai, klein en grijs en helemaal dood. Hij is niet beschadigd, zeker een verkeerd visje gegeten. Hij grijnst een beetje. Ik heb geen zin om er in te gaan snijden: opperhuid, een beetje vet, een hoop vliezen en dan de maag met halfverteerde vis en schelpdieren. Het weer is te mooi voor een anatomische les. Ik sleep hem aan zijn staart het strand op: feestmaaltijd voor meeuwen, honden en bonte kraaien.

Tussen de rolkeien op het strand stroomt zoet water. Ik spoel mij een beetje af en kleed mij weer aan.

Boven op de rotsen staat Dick. Ik ken hem wel uit de pub. Hij is één uit een grote inteeltfamilie. Ze hebben allemaal een bril op, met zulke dikke glazen, dat je hun ogen als kleine speldeknopjes in de verte ziet zitten.

Nog steeds is het heet. De schapen draven niet zo enthousiast meer weg als ik aankom

Dan gebeurt het. In een weitje op een steen, een beetje fladderend naar een volgende steen: chocoladekleur, kuif, allemaal streepjes in de vlucht, een hop. Zeer, zeer, zeer zeldzaam. Het is liefde op het eerste gezicht. Traag vliegt hij een eindje op, pikt wat, komt een beetje dichterbij.

oceaaneilandje

Gezegend zijn de Ierse muurtjes. Ik lig achter de stenen en kijk er af en toe eens boven uit. Dan vind ik een gaatje om doorheen te kijken. Hij ziet mij niet. Ik vervloek alle Ierse elfen en dwergjes. Geen vogelboek, geen kijker, geen fototoestel. Dan op twee meter. (Twee meter, diafragma 8 een tweehonderdvijftigste en ik heb hem.) Maar ik heb hem niet. Opeens zie ik hem schrikken. Nog een sierlijk rondje. Zeilen over een rotsblok en hij is weg.

Wie pest er nou mijn hop weg? Dick natuurlijk. 'The devil eat you between earth and heaven.'

'Het was een hoopoe, Dick,' zeg ik, 'hoopoe.' Ik vraag mij af of hij hem wel gezien heeft. Hij knippert vriendelijk van ja.

'We moeten naar de dokter. Die is lid van de Royal Trust of vogeltjeskijkers.' Dick is mijn grote vriend. We rennen, springen over stenen, laten ons van rotskantjes afglijden, struikelen en staan weer op. Ik bewonder de behendigheid van dit bijziende gedrongen lichaampje.

Bij het haventje staan enkele vissers. 'A hoopoe, our Dutch friend saw a hoopoe.' Sean verschuift zijn pruim, 'did he,' mompelt hij. Ze zijn niet enthousiast. Het is veel te warm. Die gekke Hollander maakt zich veel te druk. Bovendien, een vent die te arm is om een zwembroekje te kopen . . .

De dokter zit voor het hotel. Kuis, met de broekspijpen een beetje opgetrokken, het zaterdags bijvoegsel van de Irish Times over het hoofd, zijn pijp op de grond. Hij snurkt.

'Dokter,' roep ik, 'een hoopoe.' Dan licht ik de krant van zijn hoofd. Het zweet parelt op zijn gezicht. God, wat snurkt die man. 'Doc, a hoopoe,' roept Dick. Mary, een van de kamermeisjes, slonzig als altijd, komt naar buiten. Ze schudt de dokter aan zijn arm. 'A hoopoe.' Het wordt een stukje folklore. Vissers staan nu ook om de slapende dokter heen.

Hij schrikt wakker. 'Is that right?' Een geestverwant. 'A hoopoe?' Het gaat allemaal te snel. 'Dick, twee ezels, Kathlene, mijn geweer, mijn kijker. O, idioot uit Holland, het was de duivel zelf, die je gezien hebt. Een hop, wat zullen ze in Dublin zeggen!'

Vooruit, hij springt schrijlings op een ezel. Ik probeer het hem na te doen. Het mislukt. Ik kan nog net het touwtje grijpen en de ezel en ik hollen achter de dokter aan.

Achter ons huppelt Dick. Wat heeft die jongen toch korte beentjes. Ik zie dat er nog een paar mannen komen. En waar komen die kinderen opeens vandaan?

Het is een wonderlijke optocht. De dokter als een klein veldheertje voorop. Wat wil die man toch met dat geweer? Ik hoor Dick schateren van plezier.

Na een half uurtje zien we de hop. De dokter springt van zijn ezeltje af. Het voetvolk verspreidt zich achter een muurtje. De dokter en ik beginnen aan de tijgersluipgang. 'Niet schieten, dokter, ik verbied het.' 'Hoe kan ik de jongens in Dublin nou bewijzen dat we hier een hop hebben gehad.' 'Uw autoriteit, dokter, is voldoende.'

We kruipen achter een rotsblok. De hop laat zich bewonderen. Hij speelt een beetje. Een paar klapwiekjes in de lucht en hij gaat weer zitten.

De zon is nu brandend heet. Het is stil, alleen de hop. Als ik omkijk zie ik af en toe een kop boven het muurtje uitkomen. 'Doc, shut now,' roept iemand.

Als een infanterist kruipt hij naar voren. Ik hoor hem aan zijn geweer morrelen.

De hop maakt weer een sprongetje en pronkt even met zijn kuif. Het is onwezenlijk.

'Ga naar je moeder.' roep ik en spring op. Dan ben ik doof. Een knal. De dokter springt nu ook op en begint te zwaaien met zijn armen. 'Your stupid fool,' roept hij. Een veertje komt naar beneden dwarrelen. De hop is juist op tijd weggevlogen. Langzaam en een beetje verwonderd.

'Your stupid fool,' roept hij, 'your son of a . . . En hij lacht. Ik ben verbluft. Dan komen de vissers naar ons toe, Dick voorop. We lachen. We schateren.

In de pub ben ik die avond erg arm geworden.

JAN G. VAN GELDEREN

◄ *Dit is het huis van Matthew O'Donnel. Matthew was de oudste zoon van Sean. In het voorjaar van 1934 bouwde hij dit huis. Hij was niet getrouwd.*

Na twee jaar kreeg hij het te benauwd op het eiland. Er kwamen brieven van vroegere eilanders die nu in Amerika woonden. Het waren kostbare brieven, die 's avonds bij de haardvuren werden voorgelezen. Zij spraken van steden, van elektriciteit, van bioscopen.

Matthew leende hier wat geld, liet zijn Amerikaanse buren het restant van de reis betalen en ging op zoek naar het klatergoud.

Sean woonde nog enkele jaren in het huis van zijn zoon. In 1942 stierf hij. Het huis bleef achter.

Buren sloopten eerst al het hout er uit en gebruikten het later als schuur.

Een van de vijf huizen op het eiland is verlaten.

Is er iets loos met de democratie?

Elke dag opnieuw kunnen wij ervaren, dat wij in een gezegend land leven. Vooral, wanneer we door het nieuws gedwongen worden ons voor te stellen, dat de levensomstandigheden van het merendeel van de wereldbevolking ronduit treurig zijn, vergeleken bij de onze.

We leven in een van de welvarendste gebieden van de wereld. Maken deel uit van een economische associatie. Een modern wondermiddel om de welvaart te verhogen. En . . . we zijn vrij.

VRIJ, wat dat betekent beseffen wij, wanneer we lezen over de bezetting, zodat we omstandigheden, zoals die nog vrij veel voorkomen, kunnen projecteren op ons eigen kleine paradijs. We beseffen het ook, wanneer we denken aan Oost-Duitsers, Hongaren, Cubanen, wanneer we stilstaan bij de dood van Boris Pasternak of de gevangenisstraf van Djilas. Als we horen van wetten waar een volk nooit werkelijk achter kan hebben gestaan.

Dag in dag uit worden we geconfronteerd met de narigheden van mensen uit landen met dictatoriaal systeem, dat geen spectaculaire economische successen oplevert en evenmin de individuele mens tot zijn recht laat komen. Wij zetten onze kraag op en zijn misschien wel heel even dankbaar, dat het lot ons gunstiger gezind is geweest.

In zo'n stemming, die elk ogenblik kan worden opgeroepen zijn we niet meer zo ontvankelijk voor kritiek op ons eigen goede systeem. Toch zou het verkeerd zijn te denken dat we het volmaakte hebben bereikt, omdat we bij een deel van de wereld gunstig afsteken. Het is echter niet uit gebrek aan waardering voor wat we hebben, dat de volgende beschouwing is ontstaan.

Prof. mr. P. J. Oud en prof. dr. I. Samkalden, leden van de Staten-Generaal, hebben reeds kennis genomen van de twijfels, die Rudi Jans in het artikel op deze pagina's heeft uitgesproken over het goed functioneren van de democratie. Wij hebben beide Kamerleden verzocht in ons volgende nummer commentaar te leveren op het betoog van Rudi Jans.

Het gehele volk

Wie er een woordenboek op naslaat kan het lezen: DEMOCRATIE = staatsvorm die aan het gehele volk invloed op de regering toekent. Zonder een aantal accessoires, zoals de gelijkheid van ieder voor de wet, de vrije meningsuiting en de vrijheid van drukpers, kan die volksinvloed nooit tot zijn recht komen. Het staat vast, dat bij het handhaven van deze rechten de grootste zorgvuldigheid wordt betracht.

Het is dan ook des te spijtiger, dat van die 'invloed van het gehele volk' veel minder terecht komt, dan verwacht mag worden.

Er is geen kwade wil voor nodig om belang te hechten aan de volgende verschijnselen:

- Alle volksvertegenwoordigers zijn lid van een politieke partij. Voor de meeste problemen hebben zij een gelijkte, lang bekende oplossing, die wordt aangegeven in het partijprogramma.
- Wij hebben in Nederland te kampen met veel partijen en dus ook met veel uiteenlopende oplossingen voor hetzelfde vraagstuk.

Het voorgaande leidt soms tot een navrante combinatie van methoden. Dit doet geen afbreuk aan de democratie.

Het is echter zo, dat elke partij die deel uit zal gaan maken van een regering bij de kabinetsformatie eisen voor zijn deelneming stelt aan zijn toekomstige partners. Het is de taak van de formateur elk belang zo goed mogelijk tot zijn recht te laten komen.

Zolang elke partij in dit opzicht bediend wordt in overeenstemming met het aantal mensen dat zij vertegenwoordigt, is er nog niets aan de hand. Zolang elke kabinetsformateur hiervan een heilig principe maakte zou de democratie redelijk tot zijn recht komen.

Jammer genoeg komt het voor, dat een tamelijk kleine partij, die nog net nodig was om de regering in de Kamer aan een meerderheid te helpen, deze positie uitbuit en meer eisen gaat stellen dan gerechtvaardigd is. Omgekeerd werkt dit verschijnsel op een grote partij waarvan de bereidheid en goede trouw al bekend zijn. Wanneer er zo een regering tot stand komt gaat er van de democratie iets verloren. En welke regering komt niet zo tot stand?

Hoewel begrijpelijk is het ook jammer, dat het met ons stelsel mogelijk is een derde van het volk van directe invloed op de regering uit te sluiten en in de oppositie te laten.

Fopmes

Soms zijn de concessies die een partij tijdens de formatie heeft gedaan, moeilijk te verwerken. Er heerst wrevel en spijt, misschien wel verdeeldheid en men is bang de gunst van de kiezers te verliezen. Zo'n partij wil de regering dan nog wel eens een mes in de rug steken, maar vaak blijkt dit alleen maar een fopmes te zijn. Op soms geniale wijze maskeert men dan de dwangpositie waarin men is geraakt.

Aan de ene kant de principes, de beloften aan de kiezers, aan de andere kant het kabinet, dat er zonder de steun van die partij dreigt mee uit te scheiden. Wat het zwaarst is, moet het zwaarst wegen en dat is dikwijls het kabinet.

Zo gebeurt het, dat een partij een motie indient tegen het beleid, dan de consequenties pas afweegt en ten slotte tegen zijn eigen motie moet stemmen of deze weer intrekt.

Dit eist van de kiezers veel begrip.

Sta-in-de-weg

De volksvertegenwoordigers zijn minder een verlengstuk van het volk dan van de politieke partijen. Nu doen deze partijen veel goed werk, maar zij vormen een sta-in-de-weg voor een al te genuanceerd beeld van de volksmening.

Het partijprogram is immers een complex van oplossingen. Wie zegt nu, dat elke willekeurige kiezer die op een bepaalde partij stemt, het met het gehele program eens is? Waarschijnlijker is, dat hij bij partij A meer van zijn wensen in vervulling ziet gaan, dan bij partij B. Maar het is best mogelijk, dat partij B een punt op zijn program heeft, waar deze kiezer helemaal mee instemt. Niettemin is hij niet in staat hiervan iets te laten blijken.

Stemmen houdt voor velen al een compromis in. En dan is het compromisrijke politieke spel nog niet eens begonnen. De mening van het volk verwatert dus meer en meer, naarmate het politieke leven op gang komt. Of: de mening van het volk spartelt in het water dat de politici in de wijn doen.

Geen interesse

Het is mede door deze verschijnselen, dat een groot aantal mensen zich van de politiek afwendt. Zij begrijpen het niet goed meer, zien toch geen resultaten van hun stem en houden er — in goed vertrouwen, dat 'de heren' het wel klaarspelen — mee op zich nog langer voor politieke vraagstukken te interesseren.

Degene die zich hierbij niet kan neerleggen — en dat is een doorbijter — blijft maar één mogelijkheid over: lid worden van een politieke partij. Het leidt echter geen twijfel, dat de eerste reactie de meest voorkomende is.

Het zelfde gaat ongeveer op voor mensen onder een totalitair (één - partij -)regiem. Zij wenden zich in groten getale van de politiek af, omdat zij er toch geen invloed op hebben, óf zij worden lid van die ene partij.

Ik wil hiermee niets over één kam scheren, maar het is opvallend, en het overdenken waard.

Even vergeten

Eens per vier jaar worden de leden van de Tweede Kamer gekozen. Tussen deze verkiezingen in hebben volksvertegenwoordiging (dus partijen) en regering (dus partijen) vrij spel. Zij zijn vier jaar lang slechts aan elkaar en niet aan het volk verantwoording schuldig. Natuurlijk zouden zij als ze het al te bont maken bij de volgende verkiezingen de rekening gepresenteerd krijgen, maar vier jaar is lang en men wil nogal eens vergeten.

De verantwoording, die de regering aan het volk schuldig is, is maar een heel betrekkelijke zaak. Ook hier ligt dus de mogelijkheid, dat de regering zich van de mening van het volk minder aantrekt, dan gerechtvaardigd zou zijn.

Bovendien zijn de Nederlandse kiezers bijzonder honkvast. Zij blijven hun partij hardnekkig trouw. De vrees voor grote verschuivingen is ongegrond. Dat is jammer, maar het is niet anders.

Stel nu eens, dat er een probleem ontstaat, waarvoor geen enkele partij vóór de verkiezingen een pasklare oplossing had. Een probleem, dat helemaal niet werd verwacht of waar men liever niet op inging (Nw.-Guinea).

Wie nog van mening was, dat de volksvertegenwoordiging de mening van het volk vertegenwoordigde, zal deze mening nu toch moeten laten varen. Geen kamerlid, geen partij, geen bewindsman vertegenwoordigt in zo'n situatie de mening van zijn kiezers, omdat men bij de verkiezingen eenvoudig niet bij het probleem stilstond.

Toch worden vérstrekkende besluiten genomen uit naam van het Nederlandse volk. De regering en zijn aanhang hebben wél het recht te vertrouwen dat die aanhang in overeenstemming is met de democratie, maar het volk heeft géén recht dit vertrouwen tijdig op te zeggen. Eens gekozen blijft gekozen, al gaat het om een heel andere zaak. Is dat dan democratie?

Oplossing

Wie kritiek heeft moet ook een oplossing geven, wordt wel eens gezegd. Ik zou dit natuurlijk kunnen overlaten aan de politici, maar de historie geeft mij de overtuiging dat van die zijde op dit punt weinig te verwachten is. Een andere reden vindt men in de inleiding. Een redelijke oplossing van de hierboven geschilderde tekortkomingen zou zijn de mogelijkheid tot het houden van volksstemmingen, als aanvulling op de bestaande mogelijkheden tot volksinvloed.

Niet alleen problemen, waarop men niet rekende kunnen dan alsnog worden getoetst aan de mening van het volk, maar ook het bezwaar dat het stemmen op een partij een compromis is, zou verdwijnen. Het gaat nu immers om een probleem tegelijk.

De kiezer die normaal partij A had gestemd, maar het wat dit punt betreft eens is met he standpunt van partij B, kan zijn mening nu ook duidelijk laten registreren zonder dat hij de partij van zijn keus verder behoeft af te vallen.

Ik vrees, dat men in kringen van de politieke partijen weinig waardering zal kunnen opbrengen voor deze oplossing. Waarschijnlijk zal men het als een uitholling en niet als een aanvulling van hun functie zien.

Er zal dan ook nog heel wat moeten gebeuren voor het streven naar de mogelijkheid tot het houden van volksstemmingen op het program van de een of andere partij zal prijken.

En toch is dat de enige weg. Een weg, waarvan ik de oneffenheden heb laten zien.

RUDI JANS

Honkbal wordt volwassen

▲ HANNIE URBANUS
. . . honkbal groeit . . .

'Het honkbalspel wordt in ons land steeds meer volwassen,' zegt de 35-jarige HANNIE URBANUS, de Amsterdamse honkballer die door zijn vele nationale en internationale succesen in zijn langdurige carrière de populairste speler in ons land genoemd kan worden.

'Nog maar kort geleden was het zo, dat een vereniging die de beste werper had, ook kampioen werd. Nu niet meer. Simpel, omdat de spelers aan slag meer presteren, moeilijker door een werper uit te schakelen zijn.'

'Begrijp me goed. Ik wil niet zeggen, dat in het huidige honkbal de werper niet belangrijk meer is. Hij zal altijd een dominerende rol blijven spelen. De verandering is, dat hij het ALLEEN niet meer doen kan, dat een goede werper in een slecht team niets meer bereikt.

Als een pitcher vroeger een keiharde en zuivere bal kon gooien was hij al een hele Piet. Nu zouden ze hem alle kanten opslaan. Had je vroeger naast een harde óók nog een curve-bal, dan was je één van de beste werpers van ons land. Nu is de werper met de meeste variatie in zijn worpen de beste, mits . . . hij intelligent varieert.

Vroeger was je prima als je achttien keer drie slag gooide. Nu hoef je dat niet meer te proberen. Je moet nu zorgen dat je elke slagman *die* ballen geeft, waar hij de meeste hekel aan heeft, waar hij het moeilijkst op slaat. En áls hij de bal raakt moet die bal bereikbaar zijn voor je veldspelers. Elke speler in dat veld is nu belangrijk. Eén falende teamgenoot kan je nu de overwinning kosten.

Werpen is daardoor veel meer een kwestie van hersens dan van kracht geworden. Honkbal is daardoor een moeilijker sport geworden, maar ook een meer interessante . . .

Ervaring

In Amerika is dat al vele jaren zo. Frazer, onze Amerikaanse bondscoach zegt dat bij voorbeeld een Echobardo van de Haagse 'Storks' harder gooit dan de meeste profspelers uit de Amerikaanse topteams. Met ons nationale team ben ik enkele keren naar Amerika geweest en heb daar gezien dat variatie in de worpen belangrijker is dan snelheid.

Opmerkelijk in Amerika is, dat de beste pitchers bijna allemaal kerels zijn van zo'n jaar of 35. Mannen van wie je toch mag zeggen dat ze hun maximum aan kracht gehad hebben. Die knapen staan echter op de plaat, omdat ze de meeste ervaring hebben, omdat ze elk bal precies kunnen gooien waar ze hem hebben willen, omdat ze door hun jarenlange carrière elke slagman kennen en precies weten wat hun zwakke plekken zijn, welke bal ze het moeilijkst kunnen raken.

Toekomst

Daarom is Herman Beidschat voor mij de werper van de toekomst in ons land. Hij is helemaal geen krachtpatser, maar een knaap met hersens die precies op tijd een kijkje heeft mogen nemen bij de Amerikanen.

Als alles normaal verloopt zal deze maand in zijn arm de beslissing liggen of we weer Europees kampioen worden. Zijn duel met de Italiaanse werper Glorioso zal wel weer het hoogtepunt van de in Amsterdam te houden strijd om de Europese titel worden. Twee keer heeft hij dat duel al gewonnen door grotere honkbalintelligentie. In

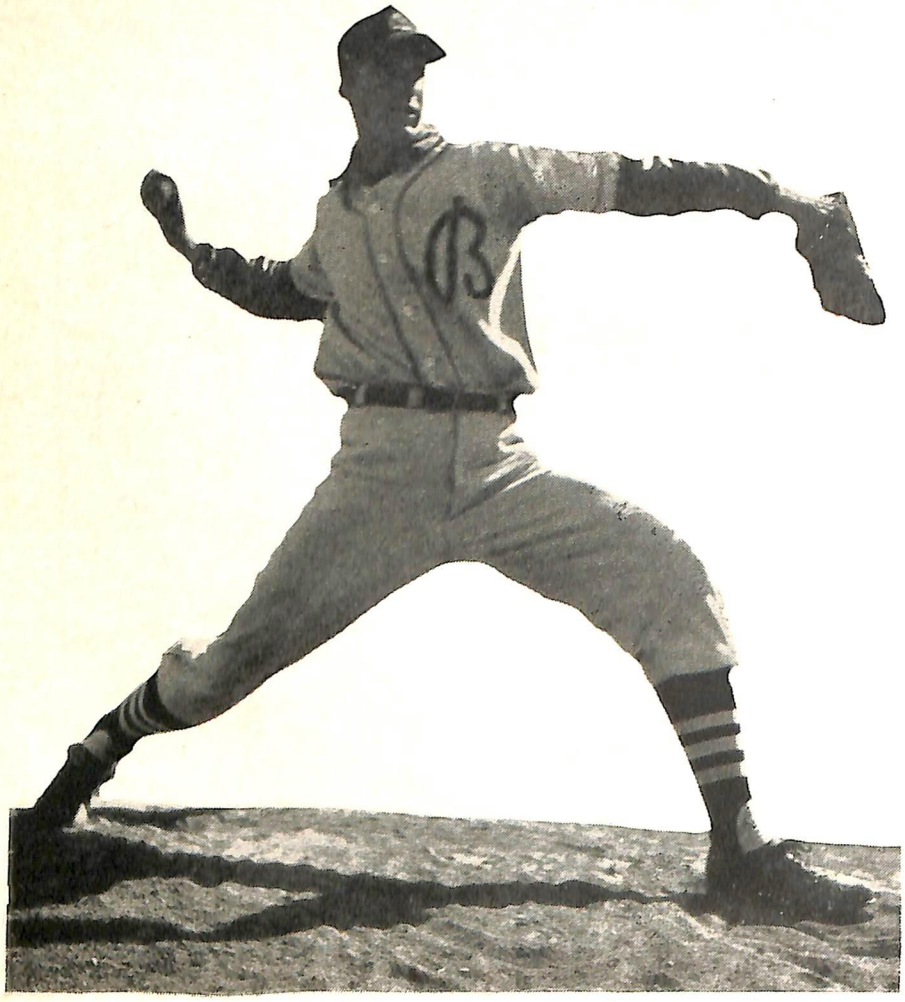

◀ HERMAN BEIDSCHAT
. . . toekomst . . .

kracht moet hij het tegen zijn Italiaanse collega afleggen. Julio gooit harder dan Herman. Of hij het deze maand ook weer zal winnen?

Gunstig geloot

De Italianen hebben zich goed — en onder leiding van Amerikanen — op dit toernooi voorbereid. Zij zijn onze grootste concurrenten.

We hebben overigens gunstig geloot. In onze poule zijn de Zweden en Fransen zeer zwakke en de Spanjaarden zwakke tegenstanders, tenminste als bij Spanje niet plotseling een Cubaan op de plaat komt te staan. Men zegt dat het al eens eerder gebeurd is, dat ze zo'n jon[illegible] over lieten komen, voor enkele maan[illegible] een paspoort gaven en hem in het [illegible]ionale team lieten meespelen.

De andere poule is zwaarder. Italië zal meer moeite hebben met West-Duitsland en België dan wij met onze tegenpartijen. Een finale Nederland-Italië wordt algemeen verwacht.

Of in die finale Beidschat van Glorioso en in het veld onze nuchterheid het weer van het nerveuze temperamentvolle spel der Italianen zal winnen? Een bal kan raar rollen . . . vooral een honkbal!'

JAN DASSEN

Met fijn maar hels getik

zing ik op de morsesleutel

een lied van liefde in de tijd

[illegible]n toch

hoor toch

x-dubble-five-seven-eight

zero-nine is calling you

dan stel ik de ontvanger af

en luister in de nacht

maar p-zero-fourteen-eight

antwoordt niet.

Erik Ostia

Spiegeltje aan de wand

Ideale vrouwen.

Of zij bestaan? . . . Volgens onze commercieel voorgelichte maatschappij zeker. Jaarlijks plaatsen grote industrieën Miss-en op onze weg, waarvan gegarandeerd wordt dat zij aan al onze esthetische eisen voldoen.

Hoe deze vrouwen gevonden worden? Er bestaan commissies, samengesteld uit speciaal daarvoor uitverkoren lieden, die blijkbaar in staat geacht worden over de benodigde, toch wel essentiële eigenschappen te oordelen.

Op welke gronden nu worden meisjes die zich als zodanig aanbieden, been eventueel ver-oordeeld?

Op zoek naar een concreet antwoord hierop belde ik met de redactie van één van onze steeds miskende, maar blijkbaar nog altijd onmisbare damesbladen. De 'dame' die mij te woord stond was allerminst verbaasd bij 't horen van mijn, wat aarzelend geuite, informaties naar 'vrouwelijk schoon', en antwoordde achteloos: 'Ik zal u even met 'Lotus' doorverbinden, een ogenblikje'.

Vol blijde spanning wachtte ik enkele seconden en toen . . . Nee, helaas, geen witte bloembladeren die uit mijn hoorn rankten, maar een 'zoete' stem uit mijn profaan-zwarte PTT.-apparaat die vroeg welke gegevens ik wenste. Onnodig mede te delen dat de antwoorden onmiddellijk kwamen!

Dit onderzoek leverde de volgende 'magere' cijfers:

De ideale vrouw weegt bij een lengte van 1.65 m. 54 kg. Zij bezit een taille van 65 cm., een heupomtrek van 92 cm., haar buste-omvang bedraagt 83 cm. en haar hals mag niet dikker zijn dan 32 cm.

Daar de eisen in dezelfde trant doorgingen zal ik u de exacte maten verder besparen, maar ik verzeker u dat deze precies vastliggen , en even gemakkelijk te wijzigen zijn als de grondwet in ons voorzichtig vaderland!

Voorts is gewoonlijk een ongehuwde staat en een optreden in badpak gewenst!

Alle mannen kennen deze vorm van 'ideale' vrouw. (Zij het dan — helaas — gewoonlijk niet persoonlijk).

Regelmatig lezen wij dat mej. X werd uitgeroepen tot: Miss Universe, Miss Milk-Shake of tot plaatselijke heidekoningin.

Dit soort berichten over iets, wat toch in het dagelijkse leven een vrij belangrijke plaats zou moeten innemen (wie snakt er niet naar een 'volmaakte' vrouw), vindt men gewoonlijk op een der achterpagina's, geflankeerd door een schimmige krante-foto van een dikwijls vrij onnatuurlijk stralende schoonheid (voel je maar eens 'natuurlijk' in je bikini tussen een aantal uiterst correct geklede heren en — vooral — dames).

Wanneer wij het dan al als normaal accepteren dat het vinden van de schoonste vrouw ter wereld bepaald minder belangrijk geacht wordt dan het stijgen van de melkprijs, dan geeft de nu volgende gang van zaken toch wel aanleiding tot verbazing. Wat ware logischer dan dat deze juffrouw terstond omringd zou worden door serieuze huwelijks-pretendenten; waarom prijkt haar beeld (compleet mét armen) niet onmiddellijk naast de Venus van Milo of de Mona Lisa? Wij breken tegenwoordig immers ieder verouderd record.

Het vreemde feit doet zich echter voor dat de verkiezing tot 'schoonste' gewoonlijk het einde blijkt van de toch zo hard bevochten glorie (geen taartjes, ochtendgymnastiek, massage en al de kwellingen die de moderne kosmetiek weet uit te denken), althans in het openbaar.

Mijn pogingen b.v. om de naam te weten te komen van Miss Bril 1950 leden jammerlijk schipbreuk.

Evenmin stuitte ik ondanks diepgaand onderzoek, op echtverbintenissen tussen ex-juryleden en de door hen gekozen winnaressen.

Eén en ander wekt een zeker wantrouwen ten opzichte van de deugdelijkheid der regels waaraan men schoonheidskoninginnen toetst. Over die maten bij voorbeeld, kijken mannen bij voorkeur naar een enkel van 21 cm. en wenden zij bij 21,8 teleurgesteld het hoofd af? Is elk meisje, langer dan 1,70 m. gedoemd gebukt en beschaamd door het leven te gaan? Fluiten slagersjongens alleen naar heupen van 92 cm.? Of zijn slagersjongens geen criterium?

Maar wie dan wel? En hoe vindt men een idool voor de vakbond van vleeshouwers? . . .

Deze en soortgelijke vragen deden mij aan de bevoegdheid der autoriteiten op dit gebied (hoe wordt men zo iets?) ernstig twijfelen.

Men heeft ons opgedrongen dat schilderijen van Appel en gedichten van Lucebert mooi en 'diep' zijn, en dus doen wij ons best dit ook zo 'aan te voelen'. Ten slotte heeft ieder voor zijn prestige als verantwoord cultuurgenieter wel iets over.

Maar wat het probleem 'ideale (lees ideaal-gevormde) vrouw' betreft: ergens is het toch wel prettig te bedenken dat niet iedere man zijn smaak aangepast aan de in dit genre voorgeschreven centimeters!

KITTY v. d. HAGE-RENS

Ome Johan's rare kiekkast

Wat doe je ermee?

Hallo jongens,

Zijn jullie door een examen gekomen of zo, dat je vader een kiekkast heeft afgeschoven? Dan zullen jullie wel moe zijn. Zo'n rare kiekkast is het overigens helemaal niet; je ziet wel dat het voornaamste stuk van de inhoud een originele camera is. Een goedkoop Japans cameraatje, maar toch heel aardig.

Je begrijpt niet dat die Japanners het ervoor maken kunnen; dat komt waarschijnlijk omdat er zoveel van die Japanners zijn. Ome Johan heeft nooit begrepen waarvoor dat nodig is, maar nu weet hij het: om camera's te maken.

Wat gaan we doen met die camera? Juist, foto's maken. En vergeet dat woord nu maar meteen. Van nu af aan spreek je van plaatjes en diegenen onder jullie die later bij de televisie willen komen, spreken van shots.

Foto's zijn plaatjes waar je vader en moeder op staan of later je kinderen in de wieg of in de box. Maak zulke plaatjes nooit; het is allemaal weggegooid geld. Je vader en je moeder en je kinderen zie je vaak genoeg, neem dat maar van ome Johan aan; het zal niet lang duren of ze komen op een rij je neus uit. Verspil er je kostelijke fotomateriaal niet aan.

Maar ome Johan, zullen jullie nu vragen, wat moeten we dan 'schieten'? Dat doet er weinig toe, jongens, stel alsjeblieft niet meer zulke domme vragen. Er zijn belangrijker dingen. Let op, hier komen ze.

Punt één. Laat je baard staan. Als je een meisje bent, levert dat in de meeste gevallen moeilijkheden op, maar kam dan in ieder geval je haar nooit.

Punt twee. Doe een trui aan. Let wel, één trui. Niet dat walglijk frisse gedoe van elke week een schone.

Punt drie. Bemachtig een 'atelier'. Liefst een zeer oud keldertje of een bouwvallige garage. Zet daarin Ome Johans Rare Kiekkast, die je voor je hebt staan en trek aan het werk.

Schiet plaatjes, elk onderwerp is goed. Filmpjes zitten in de kast. Trek je niets aan van belichting en dat gedoe. Er zijn altijd wel een paar plaatjes waar iets op komt als je ze ontwikkeld hebt. (Ontwikkelaar zit in de kast.)

Je neemt het hoekje waar het duidelijkst iets op te zien valt en vergroot dan enorm. Grote vellen afdrukpapier zitten in de kast. Vergrotingskoker levert Ome Johan tegen schappelijke prijs (Japanners). Als je je vader niet zo gek krijgt, zal je er voorlopig één moeten lenen.

Denk er om, dat het object — wat het dan ook is — nooit recht op het plaatje mag staan. Je zal merken dat de hele zaak knap onscherp wordt. Japanners en andere vaklui spreken van een 'grove korrel'. Daar kijk je van op, niet? Je wist niet, dat je dat ook kon. Ome Johan maakt een kunstenaar van je.

Als je genoeg geld hebt uitgegeven aan het nabestellen van materiaal bij Ome Johan, mag je een tentoonstelling houden. Ome Johan heeft een lijstje met namen en adressen van personen en instanties die er wel in trappen. Vergeet nooit te zeggen, dat je je eigen tijd uit wil drukken, wat dat ook mag wezen.

Het zal nu niet lang meer duren of je wordt inderdaad als kunstenaar erkend en dan is het voor elkaar. Ga rustig op dezelfde voet verder, dan kost het de minste tijd en kopzorg.

Weiger opdrachten, want de meeste mensen die zulke opdrachten verstrekken, willen op de plaatjes iets kunnen onderscheiden. Belachelijk natuurlijk, maar goed; stuur ze naar de Dam, daar staat gewoonlijk wel een man die voordelig goed lijkende foto's maakt. Je kunt je atelier wel beter gebruiken. Voor fuiven bij voorbeeld. In dit verband vestig ik jullie aandacht op Ome Johans feestpakketten voor onder en boven de achttien, maar je mag smokkelen.

Stel grote fotoboeken samen, dat is een alleraardigste bezigheid. Stuur er es wat plaatjes van naar kennissen en naar kranten, maar laat het vooral nooit tot een uitgave komen. Dan ligt je boek in een mum van tijd voor een paar gulden in de partijboekhandel en dat is ongunstig voor je naam, tenzij je het zo weet te draaien dat het goede altijd door Jan Publiek wordt verguisd, maar dat vereist een grote geslepenheid.

Je mag nu wel door dat examen zijn gekomen, maar dat betekent niet dat je alles zeggen kunt. Jan Publiek is niet gek. Die Jan. Ome Johan is zeer met hem bevriend. Zolang jij maar af en toe een onbegrijpelijk waarderend woordje krijgt in kranten en tijdschriften, blijft je vader wel dokken en dan ben je beroepsartiest.

Wil je per se amateur blijven uit eigenzinnigheid of wat dan ook, dan is er maar één weg voor je. Ome Johan heeft erop gerekend. Ga dia's maken. Ga onmiddellijk met vakantie, bij voorkeur met de Nederlandse Reisvereniging, zodat voor alles is gezorgd. Je kunt je dan ongestoord wijden aan het kieken. Houd je gezelschap voortdurend op, omdat je telkens weer je camera moet instellen voor het maken van een kleurenfoto (kleurenfilm zit in de kast). Ze zullen allemaal mislukken, want zo gemakkelijk is het niet, maar dat hoeft je niet te ontmoedigen.

Koop steeds goeie aanzichtkaarten en stuur die na de reis naar Ome Johan. Ome maakt er dan voor een schappelijke prijs dia's van, die je in zware stalen kastjes op kan tasten. Nu nog een projector en een scherm (Ome Johan levert ze) en het genot kan beginnen.

KEES SCHOONENBERG

Vermoeden van

Over het aantal dichters behoeven wij ons in Nederland niet te beklagen en zeker niet over het aantal jeugdigen die wel eens een gedicht menen te moeten schrijven. Toch blijken er altijd maar enkele in staat uit te reiken boven hun particuliere emoties of ervaringen: onbeduidende schikjes zijn meestal aanleiding tot tragisch aandoende ontboezemingen.

Hoevelen zijn er eigenlijk die beseffen — zeer bewust beseffen! — dat zij zich van taal bedienen? En hiermee bedoel ik dan niet de aangeleerde spreektaal, die als communicatiemiddel fungeert, maar taal als middel tot bezwering, taal die spreekt, tot stand brengt, formeert.

De meeste jongeren die gedi[illegible] plegen, hebben er geen idee van [illegible]t taal is. Onbewust zijn ze van het feit dat zij in taal over energie beschikken. Hadden zij er een vermoeden van, zij zouden óf minder óf helemaal niet meer 'dichten'!

Nu heeft — ingevolge een 'behoefte aan een tóch wel kritisch gerichte bundeling' van gedichten, die de laatste jaren in de rubriek Dichtershoek van het Algemeen Handelsblad zijn verschenen — een pocketbloemlezing het licht gezien, die de vage naam *Vermoeden van tijd* [1]) draagt.

In dit boekje, dat dank zij het enthousiasme van de rubriek-redacteur, Herman Besselaar, ontstond, hebben een negentien dichters met plm. honderdveertig gedichten een plaats gekregen. De leeftijd van de medewerkenden va-

PIETER NAGEL

rieert van negentien tot zesentwintig jaar.

Ter verklaring van de titel zegt de inleider, Rob Leopold, dat de lezers van dit boekje 'een vermoeden (kunnen) krijgen van wat er in deze tijd bij som-

taal

JOSJE SCHREUDER

mige jongeren leeft.' Ik vraag me af of de lezers zich daarvoor interesseren — of het zouden psychologen of sociologen moeten zijn.

Ik heb altijd gedacht dat de lezers van poëzie belang stellen in wat er in de gedichten leeft, m.a.w. of deze een eigen taal spreken, of zij naam geven aan iets dat de dichter gewaar wordt van het levensgeheim.

Zo een lezer al ontroerd wil worden, het is niet door 'een vermoeden (te) krijgen van wat er in deze tijd bij sommige jongeren leeft.' Het gaat er de lezer om wat het gedicht heeft te zeggen. Hij wil aangesproken worden. Hij wil luisteren. En het is toch zo dat iemand pas echt luisteren kan als iets met klem en uit noodzaak wordt gezegd. van die noodzaak nu blijkt meestal niet zoveel.

Toch zijn er in dit pocketboekje wel enkele dichters die werkelijk schrijven moeten. Frank M. Arion bij voorbeeld. Arion, die op Curaçao is geboren en nu in Leiden studeert, tracht in zijn werk zijn bi-continentale situatie leefbaar te maken. Van hem citeer ik een gedicht uit de in de bloemlezing opgenomen kleine cyclus.

Bonairiaanse wandelingen met Carmita

En nu?
Nu ben ik voor een ogenblik vergeten
dat ik tussen dier en mens
de naam tracht te ontdekken -
en het is genoeg
een dun laagje water
op een dun laagje grond -
warm ruist dit eiland
de rest is een polderlandschap in Europa
is wetenschappelijk en abstract
maar Europa komt nooit aan mijn binnenkant

waar het ei openbreekt
Ik heb heb genoeg aan de tropen
aan zeven zwarte naakte kinderen
met onbeschrijfelijke witte hemden aan
Ik heb genoeg aan zeven trossen cactussen
op mijn huid vastgehecht.

Boeken en bundels gedichten ontbreken
op de branding - hard
is dit eiland Carmita
maar warm - en ik heb genoeg
aan alles wat ik zien kan
zonder van dit eiland op te staan.

Eveneens van de bovenstaande noodzakelijkheid overtuigen de gedichten van Pieter Nagel. Ook bij hem treft de eerlijkheid ten aanzien van zich zelf. Hij is minder uitbundig dan Arion, maar hij

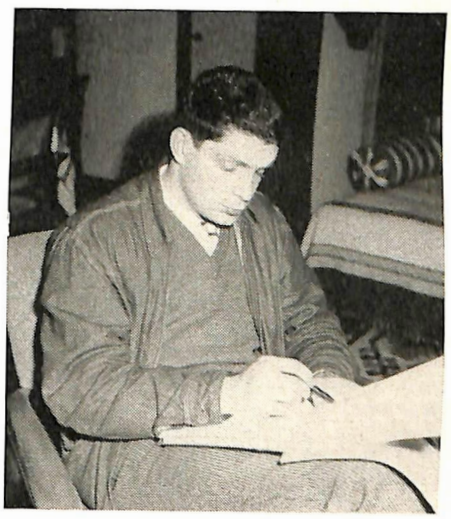

KASPER SHAPIRO

lijkt me van alle dichters in dit boekje degeen die met een maximum aan eenvoud en een minimum aan middelen het meest te verstaan geeft. Opvallend is de (haast wijze) berusting die men hoort in een vers als

Voi pénétrante

In het blauwe huis
waar men geboren wordt
baren moet en sterven
leren wij als grote kinderen
elkander langzaam kennen

wij wonen er souterrain
begane grond zeer weinig
en eerste etage
wij weten alles stil en lopen
bij onszelf in en uit
van boven naar buiten
toch zijn er zeer weinig kamers
waar wij gelukkig kunnen zijn.

Volwassen klinkt ook Kasper Shapiro's gedicht. Niet voor niets draaagt het de naam MOMENT INFERNAL. Het roert iets aan wat bij een ieder leeft. Het gaat hier niet om wat de woorden 'vertellen', maar om wat het gedicht doet. En het komt me voor dat wat het gedicht hier doet precies is wat de dichter heeft willen raken:

alles kon heel gewoon beginnen:
wij rookten sigaretten, praatten
over de inhoud van de dag over dingen.

dronken sherry luisterden
naar de avond naar bach
wij ontkenden niets en niemand

maar, eerst onmerkbaar, kroop
verdriet tussen ons onzegbaar
wij peilden met lome gebaren.

zagen de ogen van de ander
en proefden het droge zand
dat als een ziekte in ons sloop

en alles eindigde altijd hetzelfde:
wij stonden zwaaiend op riepen
vreemde woorden naar de vogels, vielen -

Ten slotte een gedicht van Josje Schreuder. Dat ik zelfs maar een vermoeden van taal bij de meeste hier niet-genoemden heb moeten missen wordt goedgemaakt in dit gedicht, dat hier en daar bezwerend aandoet. Bepaald hinderlijk zijn echter de gekunstelde en op vakjargon gelijkende constructies: ik-mens en hij - of zij - mens.

Het angstmeisje

Ze was blauw schortje
om zinloos vraaglichaam
en
altijd knijphanden
naar onbereikbare ik-mens

ze was grote angstogen
om misschien
liefdeloze hij - of zij - mens
en nauwelijks stamelende pijnmond
zeer zeer

ze was rode haarstrik
om bruine grijpharen
en nog eens bange ogen
en altijd witte handen
en
hoorbaar sprekende liefdemond
pop pop

Uiteraard berust een bespreking als deze op persoonlijke voorkeur. En er is altijd een handicap van de plaatsruimte. Toch zou ik met een gerust hard de slotzin uit Leopolds inleiding willen citeren: 'Wij hopen dat u dit pocketje zo nu en dan met een prettig gevoel in de hand zult nemen.'

JOHAN VAN NIEUWENHUIZEN

[1]) Besselaar — Vermoeden van tijd, Meulenhoff-pocket, Amsterdam 1962

Surinamers in Nederland

Op 5 juni 1873, om twee uur 's middags zetten de grootouders van Soekram Autar voet aan Surinaamse wal. Zij zijn gekomen met de Lalaroek, het eerste zeilschip dat landverhuizers uit India naar de West vervoerde.

Haast negentig jaar later, op 8 januari 1961 is Soekram Autar weer van land veranderd. Op die dag stapt hij op Schiphol uit zijn vliegtuig Nederland binnen. Behalve zijn ouders, die wonen aan het Pad van Wanica in Helena Christina, district Suriname, heeft hij in zijn vaderland (want daarvan mag men inmiddels wel spreken) zeven zusters en zes broers achtergelaten.

Soekram Autar, één van de vele Surinamers in Nederland. We ontmoeten hem op een avond van Manan, een culturele vereniging van Hindoe-Surinamers in Den Haag. Het milieu: nette, goedgeklede, kennelijk welvarende jongelieden, die in overgrote mate niet beantwoorden aan het beeld dat we ons van jonge Surinamers hebben gevormd. We stellen ons daarbij krachtig gebouwde maar zich gracieus bewegende volwassen negerkinderen voor: zwart en met kroeshaar: zoals zij zingen en werken in Herman van der Horsts filmversie Faja Lobbi.

Maar we hebben ons vergist; in ieder geval hebben we ten onrechte gegeneraliseerd. Hier zijn voornamelijk jonge mensen met typisch Oosterse trekken, sluike haren, koperbruine huid, kleiner van stuk.

Soekram Autar, nu 23 jaar oud, vriendelijk, lachende ogen achter brilleglazen in slank montuur zegt het in Nederland wel naar zijn zin te hebben. 'Als mijn ouders niet in Suriname woonden, zou ik nooit meer terug willen.'

Waarom? De levensstandaard is hier hoog. En er is in Nederland geen rassenvooroordeel.

Toch zijn er andere Surinamers, die met deze stelling niet instemmen. Zij geloven, dat er toch een zekere discriminatie bestaat, ongrijpbaar, moeilijk bewijsbaar, maar het best geïllustreerd door de ervaringen van enkele kamerzoekenden.

Het is gebeurd, dat men zich naar aanleiding van een advertentie bij het opgegeven adres vervoegde om dan te horen dat de kamer nét verhuurd was. Hetgeen niets meer of minder dan een smoes was, dat wees een nader onderzoek uit. Het zal dus onze huidskleur zijn, dacht men.

Wat Soekram Autar betreft, ten onrechte. Hij heeft — het lijkt haast een bewijs — zijn Hollandse hospita naar dit avondje meegenomen. En bovendien: 'Ik heb een strenge opvoeding gehad.' De zin van deze opmerking ontgaat ons in dit verband.

Een landgenoot, student zoals velen van Manan, komt opgewonden bij Soekram Autar zijn hart luchten. 'Ik heb nu dertien kosthuizen gehad, maar overal is er wat. Je wordt nergens geaccepteerd. Als ik niet op tijd thuiskom, laten ze me zonder sleutel 's nachts uren in de regen buiten staan. Dat noemen ze hospita's.'

'Mag ik je even voorstellen, dit is mijn hospita,' zegt Soekram laconiek. De landgenoot is niet in het minst in verlegenheid gebracht. Hij richt zich nu rechtstreeks tot de hospita: 'De Hollandse huisvrouwen zijn onuitstaanbaar. Ze vissen ook altijd naar complimentjes. Ze vragen of het eten smaakt, maar dat is geen echte belangstelling. Want als ik zeg dat ik het niet lekker vind, zijn ze kwaad.' De landgenoot, nog steeds opgewonden, gaat een pils drinken.

Mijn Surinamer lacht weer. En met wat hij zegt wordt zijn opmerking van daar net duidelijker: 'Het is een kwestie van opvoeding. Het is een aardige jongen maar een beetje driftig. Hij heeft nooit geleerd zich te beheersen. Hij proeft overal onrecht. Ik heb nergens last van. Ik kan op mijn kamer iedereen ontvangen. Ik mag daar ook rustig mijn eigen portie Goshé (een kip-rijstkerriegerecht) klaarmaken. Maar ik heb dan ook een strenge opvoeding gehad, ik heb leren geven en nemen.'

Maar er zijn in Nederland niet alleen veel Surinamers, er zijn ook veel Surinaamse verenigingen. De situatie is voor de buitenstaander bijzonder gecompliceerd. In Amsterdam is er een Surinaams Verbond en een vereniging Ons Suriname, in Den Haag is er Manan — we vertalen — Ons Surinaamse Land, in Leiden en Amsterdam zijn er aparte studentenverenigingen.

De Surinamers hebben hun tegenstellingen mee naar Nederland genomen. Tegenstellingen tussen verschillende bevolkingsgroepen (Creolen en Hindoes!), maar ook politieke tegenstellingen. Velen volgen — ook in Nederland — de roep van hun tijd, de roep om soevereiniteit en onafhankelijkheid.

De vereniging Ons Suriname kan die ontwikkeling naar volkomen vrijheid niet snel genoeg gaan. Maar het Surinaams Verbond, waarvan we de aanstaande voorzitter, R. D. Simons, spraken, is het daarmee weer niet eens. Het schrijft wel in zijn statuten dat het de onafhankelijkheid wil, maar dan in hechte verbondenheid met het rijk (lees Nederland) en het huis van Oranje.

We hebben de (blanke) heer Simons gevraagd hoeveel Surinamers er in Nederland wonen. 'Dat weet ik niet,' antwoordde hij, 'niemand heeft dat ooit kunnen nagaan. Het gaat in elk geval om enkele duizenden. Ze arriveren ook niet allemaal even officieel. Velen komen als verstekeling. Soms word ik 's nachts door de vreemdelingenpolitie opgebeld en dan staat er weer eentje op de kade zonder een cent op zak.

Wanneer je als Nederlander naar Suriname wil dan moet je een garantiebedrag storten voor de eventuele passagekosten van de terugreis. Dan kunnen ze je er weer gemakkelijk uitgooien als je iets doet wat niet naar hun zin is. Hier is dat allemaal anders, helaas. Hier worden de verstekelingen niet teruggestuurd, maar geholpen, want Surinamers zijn Nederlanders.'

ANDRÉ VAN DER LOUW

ego

Mörder witzeln über Schüsse auf ein Kind
Kriegspropaganda
LE FIGARO
Het Vrije Volk
Sockarno dreigt met grote actie van strijdmacht
NIEUWE ROTTERDAMSE COURANT
SOS der Zärtlichkeit
Wir suchen eine Frau!
Haagsch Dagblad
VADERLAND
HET PAROOL